

ԳՐԱԿԱՆ ՅՈՒՇ - ԵՐԵԿՈՅ

ՀԱՅՐ ԱՐՍԷՆ ՂԱԶԻԿԵԱՆԻ ՅԻՇԱՏԱԿԻՆ

Կը ցաւինը որ ներկայ յօդուածը հասաւ այն ատեն՝ երբ արդէն լոյս տեսած էր Յուլիս - Օգոստոսի թիւը: Յաջորդ բացառիկին մէջ ալ չկարենալով զետեղել՝ այսքան յապաղեցաւ: Կը յուսանք սակայն որ մեր յարգելի ընթերցողները աւելի անոր զետեղումն ու ազնիւ նպատակը պիտի գնահատեն, այսինքն է պարսկահայ մտաւորականութեան խորին ցաւը Հ. Արսէնի վաղաժամ մահուան համար, և անվերապահ գնահատանքը ողբա-ցեալի անմահ յիշատակին:

ԽՍԲ.

***

Արդիւնաշատ և վաստակաւոր Հ. Արսէն Ղազիկեանի մահը (9 Յունիս 1932) խոր վիշտ պատճառեց համայն Հայութեան: Մեր մամուլը ժամանակին իր գնահատու-թեան և ափսոսանքի խօսքն ըսաւ երջան-կայիշատակ հայկաբանի մասին, որուն անսպասելի և վաղաժամ կորուստը իրա-պէս ծանր հարուած մը եղաւ մեր գրա-կանութեան, մանաւանդ Հայ լեզուի հա-մար:

Արտասահմանի մէջ Հայ գրական եւ մշակութային քանի մը միութիւններ պատուոյ յուշ-երեկոններ նուիրեցին յաւէտ անմոռաց Հ. Արսէն Ղազիկեանի յիշատա-կին:

Այսպէս Թաւրիզի Հայոց Մշակութային Միութիւնը տարւոյս Փետրուարի 28ին, երեքշաբթի երեկոյեան, կազմակերպեց Գրական-Գեղարուեստական յուշ-երեկոյ մի՝ նուիրուած Հայ բազմավաստակ գրա-գէտ հայկաբան Հայր Արսէն Ղազիկեանի միշտ յիշելի յիշատակին:

Ժամանակէն առաջ Միութեան սրահը լեցուեցաւ երկսեռ խումբերամ հանդիսա-կաններով: Կը բացուի բեմին վարագոյրը: Խորհրդաւոր լոյսերով ողողուած է սեւ շղարշներով յարդարուած բեմը, որուն

աջակողմը, ամբիոնին մօտիկ դրուած էր երջանկայիշատակ հայկաբանի մեծադիր նկարը ծաղկեպսակներով զարդարուած:

Մշակութային Միութեան վարչութեան նախագահ Անդրէ Տէր Օհանեան երեկոյթը կը յայտարարէ բացուած՝ առաջարկելով յոտնկայս յարգել յիշատակը Հ. Արսէն Ղազիկեանի և նոր վախճանած բազմա-դիւն գիտնական Հայր Յակոբոս Տաշեան Վիեննայի Միութեան վարդապետի:

Հանդիսականները լռելեայն ոտքի կ'ել-լեն: Նուագախումբը՝ ղեկավարութեամբ շնորհալի ջութակահար պատանի Ռուբէն Գրիգորեանի, կը նուագէ «Զեյրուհիներ»։ Տիկին Ամազոն Ամիրխանեան զգացուած ձայնով և յաջողութեամբ կ'արտասանէ Վենետիկի Միութեան Միաբանութեան անդամ և հայրենաշունչ բանաստեղծ Հ. Վահան Յովհաննիսեանի «Շարական» ոտանաւորը, որ կ'արժանանայ բուռն ծա-փահարութեան: Օր. Գենոֆիա Գասպա-րեան անուշ եւ յուզիչ ձայնով կ'երգէ անմահ Մկրտիչ Պէշիքթաշլեանի «Ո՛հ ինչ անուշ» երգը, որ կը կրկնուի հանդի-սականներու խնդրանքով:

Ապա բեմ կու գայ օրուան բանախօս Հայկ Աճէմեան, որ ընդարձակ և գեղեցիկ տեսութեամբ մը նախ կը ներկայացնէ յաւերժ յիշատակութեան արժանի Մեծն Միութեան Սեբաստացիի կեանքը, անոր հիմնած միաբանութիւնն ի Վենետիկ (և ապա Վիեննա), հանգամանօրէն կանգ կ'առնէ Միութեան հայրերու կատա-րած սքանչելի աշխատանքներու վրայ՝ հայ գրականութեան, մատենագրութեան, թարգմանութեան, դպրոցի, մամուլի, տը-պագրութեան և միով բանիւ Հայ մշտ-

րին, մշակոյթին, քաղաքակրթութեան, հայագիտութեան՝ բազմատեսակ մարզե-րուն և ասպարէզներուն մէջ: Բանախօսը հիացմունքի խօսքերով կը բնորոշէ տիտա-նական գրական աշխատանքները Միութեան հայրերուն, որոնցմէ շատ շատե-րուն անուններն ու գործերը կը յիշատակէ, եզրակացնելով որ Միութեանները հըս-կայական դեր կատարած են՝ Հայր արեւ-մըտեան ազգերուն և արեւմուտքը Հայու-թեան ծանօթացնելու, յարաբերութեան և շփման մէջ դնելով՝ իրենց բազմատեսակ հրատարակութիւններով եւ թարգմանու-թիւններով: Այս գերազանցապէս ազգա-թիւններով: Այս գերազանցապէս ազգա-նուէր և ծանր աշխատանքը Միութեանն-ները կատարած են 232 տարիներէ ի վեր և այսօր ալ կը շարունակեն իրենց աւանդ-ձգուած այդ նուիրական և սքանչելի գոր-ծը՝ նոյն անձնուիրութեամբ և ջերմ հա-ւատքով, ինչպէս իրենց երջանկայիշատակ նախորդները:

Այսօր ազգային հաստատութիւններ են Վենետիկի եւ Վիեննայի Միութեան Միաբանութեանց հարուստ մատենադա-րանները, թանգարանները, տպարանները և վանական հաստատութիւնները, որոնք պատիւ կը բերեն Հայութեան: Միութե-աններու կատարած դերը Հայոց պատ-մութեան և մատենագրութեան ասպարէզ-ներուն, հայագիտութեան և հայկաբանու-թեան մարզերուն մէջ շատ նշանակալից եղած է և որ ուրախալին է՝ այդ աշխա-տանքը այսօր ալ կը շարունակուի ի պատիւ Հայութեան, որուն բուռ մը զաւակները կը կատարեն իրենց սրբազան աշխատանքը:

Ապա բանախօսը հանգամանօրէն կը ներ-կայացնէ կեանքն ու գրական գործունէու-թիւնը ողբացեալ Հ. Արսէն Ղազիկեանի, յիշեցնելով որ թէեւ անձնապէս անտես և անծանօթ՝ սակայն փոխադարձ նամակա-գրութեամբ անկեղծ բարեկամներ եղած են: Հ. Արսէն իր ուսուցիչ, բանասէր,

թարգմանիչ և մանաւանդ իրը հայկաբան բնորոշելէ յետոյ, Աճէմեան հիացմունքով կը պատկերացնէ Հայ լեզուի արթուն պա-հակի և հաւատարիմ դէտի հայկաբանա-կան, լեզուական և ուղղագրական աշխա-տանքները, որոնցմէ օրինակներ կը բերէ իր ըսածները հիմնաւորելու համար: Բա-նախօսը հանգամանօրէն կանգ կ'առնէ մանաւանդ Ղազիկեանի «Հայկական Նոր մատենագիտութիւն» տիտանական աշխա-տանքին վրայ, որ անոր գրական վաս-տակներու զուգործոցն է:

Հայ «մեծասքանչ լեզուի» հանդէպ անոր ունեցած սէրն ու պաշտամունքը՝ բանախօսը ցուցադրեց ողբացեալին խօս-քերով, շեշտելով որ Հ. Արսէնի անակըն-կալ և վաղաժամ կորուստը թէեւ ծանր հարուած եղաւ մեզ համար, սակայն անոր կատարած հսկայական գրական աշխա-տանքներն իսկ բաւ են անմահ և միշտ յիշելի պահելու իր անունն ու յիշատակը՝ Հայ գրականութեան մէջ:

Օր. Նուարդ Խաչատուրեան երգեց «Ի յիշ ձայնից»՝ ջութակի ընկերակցութեամբ: Օրիորդ Կայծունի Սաւադեան արտասանեց «Բազմալեզ» ի բանաստեղծ խմբագրապետ Հ. Եղիա Փէշիկեանի «Եղիշէ» հայրենա-շունչ բերթուածը՝ շատ յաջող: Իսկ Օր. Աննիկ Մովսիսեան արտասանեց՝ Հայր Վահանի մէկ տխրանուշ ոտանաւորը՝ «Իմ Գերեզման», որ շատ կը պատշաճէր ող-բացեալ Հ. Արսէնին:

Նուագախումբը կը թնդացնէ «Արիք հայկազունք», հասարակութիւնը ոտքի կ'ել-լէ տանելով իր հետ քաղցր և անմոռաց տպաւորութիւններ Միութեաններու ան-ցեալէն ու ներկայէն և անմահ հայկաբան Հ. Արսէնի խնկելի յիշատակէն:

Այս Գրական յուշ - երեկոն իրապէս հոգեկան վայելք մը եղաւ հանդիսական-ներուն համար, որոնցմէ շատերը ցանկու-թիւն յայտնեցին որ նման երեկոյթներ յաճախակի ըլլան:

Թաւրիզ

ՄԱՍԻՍ